

PRO PAST

Den už končil, ale ti dva šli pořád, pořád si měli co povídat a nevnímali ani, že čas utíká a že domů bude daleko. Před nimi se na mírném návrší černal nevelký lesík a jeho korunami jak řezavý rudý uhel sálalo slunce, rozžhavovalo vzduch a proměňovalo jej v ohnivý nazlátlý prach. Bylo tak blízko a zářilo tak jasně, že všechno kolem zmizelo a zbylo tu náhle jen ono, jen ono krásnilo a zametalo cestu. Jeho paprsky je tak bodaly do očí, až se k němu museli obrátit zády; a hned všechno kolem hořet přestalo a bylo zase už klidné a jasné, přiměřeně malé a s přesnými obrysy. V dálce před nimi, možná verstu i víc, nahnátl rudý západ štíhlý kmen borovice, který teď hořel uprostřed zeleně jak svíce v temném pokoji; cesta, po níž šli, dostála nachový nádech, každý kámen vrhal dlouhý stín a dívka zářila kolem hlavy zlatorudá aureola vlasů prosvícených slunečními paprsky. Jeden tenounký vlnitý vlas se oddělil od ostatních a vlál a poletoval vzduchem jak zlatá pavučinka.

Už se začalo stmívat, ale rozmluva těch dvou se tím neodála být ani narušena, ani nikterak ovlivněna. Jasně, důvěrně a tiše plynula klidným proudem a točila se stále kolem jednoho a téhož tématu: jak nesmrtelná je moc a krása lásky. Oba byli velice mladi: dívka měla pouhých sedmnáct let, Němoveckij o čtyři roky víc a oba chodili ještě do školy. Ona byla v jednoduchém hnědém stejnozkroji studentky gymnasia a on ve slušivě uniformě posluchače techniky. A stejně jako jejich rozmluva bylo na nich mladé, krásné a čisté i všechno ostatní: štíhlé, pružné postavy, které jako by večerní vzduch přímo prostupoval a snoubil se s nimi, lehký pevný krok a jasné hlasy, v jejichž podání zněla i obyčejná slova zádušně a něžně jak potůček za tiché jasné noci v tmavých polích, z nichž ještě nesešel všechen sníh.

Šli a poslušně zahýbali tam, kam zahýbala neznámá cesta. Dva dlouhé, postupně se tenčící stíny se směšně malými hlavičkami hned kráčely před nimi v uctivé vzdálenosti od sebe, hned se zas slévaly z boku v jedinou úzkou a dlouhou čáru, podobnou stínu topolu. Oni dva však své stíny neviděli, byli zabráněni do hovoru, Němoveckij ani na chvíli nespustil zrak z dívčiny krásné tváře, na níž jako by růžový západ zanechal stopy svých něžných barev, a ona hleděla dolů na cestu, odhazovala špicí deštníku malé kamínky a sledovala, jak se zpod tmavého oděvu rovnoměrně vynořuje hned jeden a hned zas druhý úzký střevíček.

Cestu přetínal příkop se zaprášenými a místy zborcenými okraji, jak přes něj lidé přeskakovali, a právě u něho se ti dva na okamžik zastavili. Zinočka zdvihla hlavu, podívala se kolem vlahým, trochu nepřítomným pohledem a zeptala se:

„Vít
Roz
„Vít
Nat
Zinočka
se a z
razem
ruku,
tu chv
úklon
kračov
Šli
dotek
příjem
její dr
bezelst
stava
vypětí
volně
k nebi
lásky
Až
Dlo
ani ne
měli
čistou
V
a v n
„N
„
slova
„N
něhu
„A
večk
A v
jepti
v klá
a ene
žen
ale s
jasná
a krá
„D
na sv
„A
na n

„Víte, kde jsme? Já ne. Já jsem tu poprvé v životě.“

Rozhlédl se pozorně po kraji.

„Vím. Táhle za tím návrším je město. Podejte mi ruku, pomohu vám.“

Natáhl k ní žensky útlou a bílou ruku, jež nepoznala manuální práci. Zinočka byla ten den veselá, měla chuť přiskočit příkop sama, rozběhnout se a zavolat „že mě nedohoníte“, ale opanovala se, zlehka a s vážným výrazem díkůvzdání v očích sklonila hlavinku a trochu bojácně mu podala ruku, která si ještě zachovala dětsky něžnou baculatost. Zatoužil stisknout tu chvějící se ručku, až by to zabořilo, ale také se opanoval, se zdrženlivou úklonou ji uctivě přijal do své dlaně a slušně se odvrátil, když dívka při překračování příkopu poodhalila nožku.

Šli dále a zas si povídali, ale oba měli plnou hlavu toho kratičkého doteku. Ona ještě cítila suchý žár jeho dlaně a pevných prstů, bylo jí to příjemné a trochu se styděla, zatímco on cítil ještě v dlani pokornou měkkost její drobounké ručky a viděl černou siluetu nohy a úzkého střevíčku, jenž ji bezelstně a něžně obepínal. Rozněcovala ho a vzrušovala neutuchající představa úzkého proužku bílých spodniček a štíhlé nožky, ale on ji instinktivním vypětím vůle zaplašil. Následovala taková vlna radosti, srdce se mu tak volně a svobodně rozbušilo v hrudi, že by se byl dal do zpěvu, vztáhl ruce k nebi a zavolal „o co, že vás doženu“ — toto odvěké zaklínadlo prvobytné lásky uprostřed lešů a hřmících vodopádů.

Až mu slzy stáhly hrdlo, jakou měl chuť tohle všechno udělat.

Dlouhé směšné stíny zmizely, prach cesty zšedl a zchladl, ale oni si toho ani nevšimli a rozmlouvali dál. Oba přečetli spoustu dobrých knih a hlavu měli plnou ušlechtilých hrdinů, kteří milovali a trpěli, ba i umírali za čistou lásku.

V paměti jim oživaly úryvky veršů, které si kdy náhodou přečetli a v nichž láska byla oděna do hávu zvučné harmonie a sladkého smutku.

„Nevíte, odkud je tohle?“ ptal se Němoveckij a recitoval:

„... a ta, již miluji, znova je se mnou, ač jsem jí zatajil do posledního slova svůj stesk, svou něhu a lásku nezměrnou...“

„Nevím,“ odpovídala Zinočka a zádumčivě opakovala: svůj stesk, svou něhu a lásku nezměrnou...“

„A lásku nezměrnou,“ jak ozvěna pokračoval bezmyšlenkovitě Němoveckij.

A vzpomínali dál. Vzpomínali, jak dívky, ty čisté bílé lilie, oblékaly černý jeptiškovský šat, a šťastny i ve svém neštěstí, tesknily daleko od lidí v klášterních zahradách, zasypaných podzimním listím. Vzpomínali na hrdé a energické muže, kteří trpěli pro lásku a prahli po citlivém a chápajícím ženském srdci. Postavy, jež jim oživaly před očima, byly většinou smutné, ale skrze jejich smutek stávala se láska světlejší a čistší, nesmírná jak svět, jasná jak slunce a pohádkově krásná a na světě nebylo nic vznešenějšího a krásnějšího než ona.

„Dokázal byste zemřít za toho, koho milujete?“ zeptala se Zinočka, hledíc na svou zpola ještě dětskou ruku.

„Ano, dokázal,“ odpověděl bez váhání Němoveckij a bezelstně, upřímně na ni pohlédl. „A vy?“

„Ano, já také,“ zamyslela se. „Vždyť je to obrovské štěstí — zemřít pro milovaného člověka. Strašně moc bych si to přála.“

Jejich zářivé a klidné oči se setkaly, řekly si cosi hezkého a jejich ústa se usmála. Zinočka se zastavila.

„Počkejte,“ řekla. „Máte na blůze nitku.“ Důvěřivě vztáhla ruku k jeho rameni a opatrně vzala nitku do dvou prstů.

„Tak!“ řekla, zvažněla a zeptala se: „Proč jste takový bledý a hubený? Asi se hodně učíte, vidíte? Nesmíte se přepínat, to nejde.“

„Máte pomněnkové oči a v nich tečky jak jiskřičky,“ odpověděl, dívaje se jí hluboko do očí.

„A vy černé. Ne, hnědé, teple hnědé. A v nich...“

Zinočka nedopověděla, co má Němoveckij v očích, a odvrátila se. Tvářičky jí zvolna poléval ruměncem, oči měla teď rozpačité a ostýchavé, ale rty se mimoděk usmívaly. Nečekala na zářícího a čímsi rozradostněného Němoveckého a popošla o kousek dál.

„Podívejte se, slunce už zapadlo!“ zvolala se smutným údivem.

„Ano, zapadlo.“

V hlase Němoveckého se znenadání objevil osten smutku. Smrákalo se, stíny se rozplynuly v šeru a všechno kolem vybledlo, ztichlo a zmrtvělo. Z té strany, kde dřív sálalo slunce, plížily se temné hrady mraků a kousek po kousku požíraly bledě modrý prostor. Mraky se valily, srážely, pomalu a nemotorně se jedna oživlá obluda měnila v druhou a dál se líně a váhavě řinuly, jako by se jim nechtělo, jako by je postrkovala jakási neúprosná a strašná síla. Jeden světlý a cárovitý mráček se oddělil od ostatních a teď se sám a sám polekaně a bezradně zmítal v prostoru.

II

Zinočce pobledly tváře, rty zčervenaly jako krev, panenky se jí nepozorovaně rozšířily, až vypadaly oči tmavší, a ona tichounce šeptla:

„Mám strach. Je tu tak ticho. Nezabloudili jsme?“

Němoveckij stáhl husté obočí a rozhlédl se znalecky po kraji.

Bez slunce a ovívána dechem blízké noci, zdála se zdejší krajina nepřívětivá a chladná; kolem dokola se rozprostíralo šedivé pole s nizounkou a snad i zdupanou trávou, s blátivými úžlabinami, s hromadami hlíny a se spoustou hlubokých, strmých a úzkých jam, přes něž se plazily popínavé rostliny; do jam už tiše uléhala k spánku mlčenlivá tma; okolnost, že tu nedávno byli lidé, něco tu kopali, a teď tu nejsou, dělala krajinu ještě pustší a smutnější. Tu a tam se jak chuchvalce studené fialové mlhy krčily v širém poli hájky a lesíky, jako by čekaly, až co řeknou opuštěné jámy.

Němoveckij zaplašil tísnivý, panický strach a řekl:

„Ne, nezabloudili. Já to tu znám. Vezmeme to přes pole a pak támhle tím lesíkem. Snad byste se nebála?“

„Ne. Teď už ne. Ale stejně musíme nejkratší cestou domů — nestihla bych odpolední čaj.“

Rychlým a rázným krokem se vydali na cestu, ale po chvíli už zase šli, co noha nohu mine. Moc se kolem sebe nedívali, přesto však cítili nepřátelskou ponurost rozrytého pole a těch děr — těch tisíců upřených kalných očí — a pocit úzkosti je sblížoval, přiváděl je ke světlým vzpomínkám na dětství, plným slunce, zeleně, stromů, lásky a smíchu. Jako by život byl táhlá mollová píseň a oni její dva tóny, její dvě malinké noty. Jedna vysoká a křišťálově čistá, druhá hlubší, o to však zvučnější — jako zvonček.

Narazili na lidi — na samém kraji hluboké jámy vykopané do hlíny seděly dvě ženy: jedna si přehodila nohu přes nohu a civěla do země; šátek jí sklouzl až na čelo a odhalil vzadu chumáče zcuchaných vlasů, záda měla shrbená a špinavá blůzka s květy velikosti jablek a s rozvázanými tkaničkami jí vylézala ze sukně. Na kolemjdoucí se ani nepodívala. Druhá se rozvalovala vedle a zakláněla hlavu. Měla hrubou, širokou tvář s mužskými rysy a pod očima jí na vysedlých lících kostech plály cihlově červené ruměnce jak čerstvé podlitiny. Byla ještě špinavější než první a zvědavě, neomalene si kolemjdoucí pár prohlížela. Když přešli, zazpívala sytým mužským hlasem:

„Jenom ty jedinej, miláčku můj,
utrhneš voňavej květ mého mládí...“

„Varko, slyšíš?“ obrátila se na mlčenlivou přítelkyni, a když nedostala odpověď, rozchechtala se na plné kolo.

Němoveckij znal tyhle ženské, špinavé i tehdy, když jsou navlečeny do bohatých a krásných rób. Nebyly pro něho žádnou novinkou a teď se jich sotva dotkl pohledem. Zinočce však, která o ně bezmála zavadila cípem svých skromných hnědých šatů, se na okamžik zařalo do srdce cosi nepřátelského, žalostného a zlého. Za pár okamžiků se to ovšem rozplynulo jak stín oblaku, jenž rychle přeběhne přes zlatavou louku, a když kolem nich prošel další pár — muž v čepici se štítkem, ale bos a zas taková špinavá ženská — prohlédla si je se zájmem, leč žádný dojem už na ni neudělali. Anž si plně uvědomovala, oč jde, dívala se dlouho ještě za ženou a jenom jí nebylo jasné, proč si oblékla takové lehké šaty, proč je má na sobě nalenené, jako by se v nich vykoukala, proč jí tak obepínají nohy a co má znamenat ten pruh mastné špíny dole, zažrané do látky. V plandání přilínavého a špinavého podolku bylo totiž cosi znervózňujícího, chorobného a strašně beznadějného.

A zase šli a rozprávěli a za nimi se líně valil veliký černý mrak a vrhal na zem řídkou a ostýchavou stín. Po jeho širokých bocích svítily měděně žluté skvrny, které jako by nacházely na svých světlých a tichých vzdušných cestách za těžkým mrakem úkryt. Tma houstla tak kradmo a hladivě, že ji člověk těžko mohl brát vážně a připadalo mu, že je vlastně pořád ještě den, i když podlomený a zvolna umírající. Hovořili teď o hrozných stavech

a myšlenkách, které přicházejí na člověka v noci, když nespí, když mu nebrání v přemýšlení ani sebemenší zvuk či slovo a zároveň s tmou přilíná těsně k jeho obličejí to nesmírné tisícioké cosi, čemu se říká život.

„Umíte si třeba představit nekonečno?“ zeptala se Zinočka, přiložila si k čelu baculatou ruku a pevně zavřela oči.

„Ne. Nekonečno?... Ne,“ odpověděl Němoveckij a rovněž zavřel oči.

„Já někdy ano. Poprvé jsem viděla nekonečno, když jsem byla ještě malá. Jsou to normální vesnické vozy. Jeden vůz, za ním druhý vůz, za ním třetí, a tak pořád a pořád bez konce, vozy a vozy... Hruža...“ Otrásla se.

„Proč zrovna vozy?“ usmál se Němoveckij, třebaže z toho měl také nepříjemný pocit.

„Nevím. Prostě vozy. Jeden vůz za druhým... bez konce...“

Tma hladivě houstla, mrak už proplul nad jejich svěřenými hlavami a teď jako by jim zvědavě zepředu nakukoval do pobledlých obličejů. Potkávali stále častěji temné postavy otrhaných a špinavých ženštin, které snad na povrch zemský vyvrhovaly ty hluboké jámy, vykopané k neznámým účelům. Ucourané podolky jim vzrušivě pleskaly a vlály kolem nohou. Po jedné, po dvou i po třech se vynořovaly z šera a jejich hlasy se hlučně a podivně osaměle rozléhaly ve zmrtvěném ovzduší.

„Co je to za ženy? Kde se jich tu najednou tolik vzalo?“ vyptávala se Zinočka bázlivě a tiše. Němoveckij věděl, znal ty ženy a byl upřímně zděšen, že zabloudili do tak odporných a nebezpečných končin, ale klidně odpověděl:

„Nevím. To je asi normální. Nechme je být. Teď projdeme támhle tím lesíkem a za ním už bude brána a město. Vyšli jsme moc pozdě, škoda.“

Přišlo jí to k smíchu: pozdě, když měli schůzku už ve čtyři. Pohlédla na něho a usmála se. Leč jeho obočí zůstalo stažené dál, a ona tedy navrhla, aby ho uklidnila a utěšila:

„Pospíšíme si, ano? Mám hroznou chuť na čaj. A les už je docela blízko.“

„Pojďme.“

Když vstoupili do lesa a stromy se mlčky semkly nad jejich hlavami, byla už hustá tma, ale přívětivá a klidná.

„Dejte mi ruku!“ vybídl ji Němoveckij.

Ona mu nesměle podala ruku a ten lehký dotek jako by černou noc zaplašil. Jejich ruce se strnule držely, ale netiskly se k sobě a Zinočka se od svého kavalíra trošičku odtahovala, přesto však oba na nic jiného nemysleli, než na to, jak se malými místečky na svých tělech jeden druhého dotýkají. A znovu měli chuť mluvit o kráse a tajemné síle lásky, ale tak, aby mlčení zůstalo zachováno — ne slovy, ale pohledy. Oba věděli, že musí zvednout hlavy a podívat se na sebe, oba si to přáli, ale nemohli se odhodlat.

„Zase nějací lidé!“ vesele prohodila Zinočka.

Na pasece, kde ještě nebyla taková tma, seděli mlčky kolem vypité láhve tři muži. Zaujali vyčkávací postavení a koukali, kdo to jde. Chlap s bradou vyholenou jako herec se zasmál a zahvízdl, což mělo jednoznačný význam:

„Oho!“

Němoveckého polil ledový pot a srdce mu ztuhlo hrůzou, ale jako by ho někdo ze zadu strkal, šel přímo ke skupince, protože tamtudy vedla cestička. Muži byli ve střehu a upírali na ně tři páry temných a děsivých očí. Němoveckij, veden nejasným přáním nějak si naklonit ty zamračené a otrhané lidi, zlomit jejich výhrůžné mlčení, dát jim najevo, jak je bezradný, a vzbudit jejich soucit, se zeptal:

„Prosím vás, kudy je to nejbliž k bráně? Tudy?“

Ale odpovědi se mu nedostalo. Ten vyholený neurčitě a výsměšně hvízdal a druzí dva mlčeli, těžké pohledy upřeny na ně, což nevěstilo nic dobrého. Byli opilí a zlí, šlo jim teď jenom o nějaké to povyražení s ženskou. Rudolící tlustoch se vzepřel na ruku velkých jak lopaty, vstal a těžce vzdychl. Kumpáni po něm mrkli a ulpěli zase tím těžkým pohledem na Zinočce.

„Já se bojím,“ řekla Zinočka, sotva pohybuje rty.

Němoveckij ji neslyšel, ale z toho, jak jí ztěžkla ruka v jeho dlani, pochopil vše. Přestože tušil osudovou neodvratnost toho, co se teď stane, snažil se zachovat klid a jistým, pevným krokem přejít kolem nich. Tři páry očí se přiblížily, zableskly a zmizely jim za zády. „A teď rychle pryč,“ projelo Němoveckému hlavou, ale vzápětí odpověděl sám sobě: „Ne, utíkat nesmíme.“

„Vyžle, hanba si s ním špinit ruce,“ řekl třetí holohlavec s prořídrou zravou bradou. „Zato slečinka jak cumel, pánbůh nám ji požehnej.“

Všichni tři se líně zachechtali.

„Bárine, na slovíčko!“ hlubokým hlasem řekl obr a podíval se po kamarádech.

Ti se zvedli.

Němoveckij šel dál a neohlédl se.

„Když si s váma chceme popovídat, tak je slušnost zastavit,“ prohlásil zrzek. „Jináč by moh panáček vyfásnout jednu do tepla.“

„To platí tobě!“ zařval obr a dvěma skoky dvojicí dohnal.

Mohutná ruka dopadla na rameno Němoveckého, až se zapotácel, a když se otočil, narazil zblízka na dvě kulaté, vyvalené a hrozné oči tak těsně u své tváře, jako by se na ně díval přes zvětšovací skla — rozeznával i červené žilky na bělmech a hnisavé ospalky na řasách. Pustil ztuhlou Zinoččinu ruku, sáhl do kapsy a vypravil ze sebe:

„Potřebujete peníze?... Tady jsou. Bude mi potěšením.“

Vyvalené oči se pořád víc a víc zaokrouhlovaly a rozjasňovaly. A když už Němoveckij ten pohled nevydržel a uhnul, obr udělal krok vzad, ani se nerozpráhl a uhodil ho zespu do brady. Němoveckému se hlava zvrátila

dozadu, čepice sklouzla na oči a spadla, chlapec zamával rukama a padl na záda. Mlčky a bez jediného výkřiku se Zinočka dala na útěk a běžela, jak nejrychleji mohla. Holobradý zařval táhle a hrozivě:

„A-a-a!“

A rozběhl se s pokřikem za ní.

Němoveckij vyskočil, zapotácel se, ale ještě než se stačil postavit zpříma, byl znovu sražen k zemi úderem do týla. Byl proti dvěma sám, hubený, nezvyklý se rvát, přesto se však bil dlouho, škrábal jak ženská, vzlykal v záchvatech zoufalství a kousal. Když už úplně ochabl, zvedli ho a někam nesli; škubal sebou, ale v hlavě mu hučelo, chvílemi už si ani nebyl schopen uvědomit, co se s ním děje, a bezvládně jim zůstával viset v rukou. Poslední, co spatřil, byl kousek zrzavé brady u samých úst a v pozadí temný les a kmitající se světlou blůzičku.

Zinočka utíkala mlčky a rychle, jako když si před pár dny hráli na honěnou, a za ní běžel drobnými krůčky holobradý a doháněl ji. Pak Němoveckij spíš jen vytušil kolem sebe prázdnotu a už padal se zatajeným dechem kamsi dolů. Dopadl celým tělem na tvrdou zem a ztratil vědomí.

Obr a zrzek postáli chvíli nad jámou, kam Němoveckého hodili, a poslouchali, co se děje na dně. Ale jejich obličej už byly obráceny a oči upřeny tím směrem, kde zůstala Zinočka. Právě v tu chvíli se odtamtud ozval vysoký a přidušený výkřik, který vzápětí umlkl. Obr vztekle zařval:

„Sviňák!“ a už si to namířil cesta necesta také tam, prodíraje se křovím jako medvěd.

„A co já! A co já!“ začal pištět zrzek a rozběhl se za ním.

Byl chatrného zdraví a zadýchával se; měl ze rvačky pohmožděné koleno a bylo mu teď líto, že nápad s tou holkou měl první on a teď ji dostane poslední. Zastavil se, chvíli si třel rukou koleno, vysmrkal se do ruky, znovu se rozběhl a pořád ještě ukřivděně vykřikoval:

„A co já! A co já!“

Černý mrak se už roztáhl po celé obloze a na zem se snesla temná, tichá noc. Zrzkova malá postavička brzo zmizela ve tmě, ale ještě dlouho bylo slyšet jeho dupání, šramot listí, jak se prodíral křovím, a třaslavý litostivý křik:

„A co já! Kamarádi, a co já!“

IV

Němoveckému se nabrala hlína do úst a skřípala mu v zubech. Když se vzpamatoval, jeho první a nejpronikavější vjem byla sytá a konejšivá vůně hlíny. Hlavu měl tupou, jako kdyby mu do ní někdo nalil kalné olovo, a sotva s ní pohnul; tělo měl v jednom ohni, cítil prudkou bolest

v rameni, ale zlomeninu či otevřenou ránu neměl žádnou. Mrak se převálil, a třebaže z něho ani neskrápllo, vzduch byl náhle suchý a lehký a vysoko na nebi svítil srpek měsíce v průzračném mlžném oparu. Byly to poslední noci jeho života a svítil studeně, smutně a osaměle. Nevelké cáry mraků se rychle přehnal ve velké výšce, kde zřejmě dál foukal silný vítr, ale měsíc nechávaly na pokoji a opatrně se mu vyhýbaly. Z osamělosti měsíce, z opatrného letu vysokých světlých mraků a z prudkého, dole však nezatelného větru vanula hluboká noc, která již získala výsostnou vládu nad zemí.

Němoveckij si uvědomil, co se stalo, ale neuvěřil. Bylo to tak strašné a tak nepravděpodobné, neboť pravda přece nemůže být tak krutá, že si připadal, jak tu seděl uprostřed noci a díval se odněkud z hloubky na ubývající měsíc, i on sám strašný a neskutečný. Blesko mu hlavou, že je to všechno zlý sen, hrozně zlý a špatný sen. A ty ženské, jež na každém kroku potkávali, se mu určitě také jen zdály.

„To není možné,“ snažil se přesvědčit sám sebe a malátně pohyboval těžkou hlavou. „To není možné.“

Natáhl ruku po čepici, chtěl se zvednout a jít, ale čepici nenašel. A ze skutečnosti, že tu čepice není, se mu najednou v hlavě rozbřesklo a on pochopil, že to žádný sen není, ale úděsná pravda. A vzápětí se už polomrtvý hrůzou škrábal nahoru, padal dolů i s hroudami sesuté hlíny a znovu se škrábal navrch a chytal se ohebného keře.

Když vylezl, rozběhl se přímo před sebe, nebyl schopen uvažovat, kterým směrem by se měl dát, a dlouho utíkal a motal se mezi stromy. Najednou se otočil, znovu se jen tak bez rozmyslu pustil na opačnou stranu, znovu mu větve odíraly tváře a znovu mu vše začalo připadat jako zlý sen. A měl pocit, jako by kdysi dávno už něco podobného prožil: tma, ty neviditelné větve rozdírající tvář a on utíká se zavřenýma očima a má pocit, že je to všechno sen. Němoveckij se zastavil, pak nešikovně usedl v póze člověka, který není zvyklý sedat si na holou a rovnou zem. Znovu si vzpomněl na čepici a řekl:

„Jsem to já, jsem. Musím se zabít. Musím se zabít, i kdyby to měl být jen sen.“

„Slečno Zinaido!“ zvolal, ale nahlas vykřikl jen první slovo, kdežto druhé vyslovil potichu, jako by zároveň se zvukem toho jména ztrácel naději, že se někdo ozve.

A nikdo se také neozýval.

Pak se dostal na cestičku, poznal ji a došel po ní až na mýtinu. A tady znovu a už definitivně pochopil, že všechno, co se stalo, je pravda, a v záchvatu hrůzy začal běhat sem a tam a křičet:

„Slečno Zinaido! To jsem já! Já!“

Nikdo se neozýval a Němoveckij se obrátil směrem, kde muselo být město, a přerývaně vykřikl:

„Po — moc! Po — moc!“

A dál zmateně pobíhal kolem, něco si šeptal a rozhrnoval keře — když vtom se mu u samých nohou vynořila matně bílá skvrna, zbloudilý paprsek slabého světla. Byla to Zinočka.

„Proboha? Co je to?“ s očima suchýma, ale plačtivým hlasem řekl Němoveckij, poklekl a dotkl se ležící dívky.

Ruka zavadila o nahé tělo, hladké, pružné a studené, ne však mrtvé, a Němoveckij se otrásl a ruku odtáhl.

„Má nejdražší, miláčku můj, to jsem já,“ šeptal a hledal ve tmě její tvář.

Natáhl ruku jiným směrem, ale kam sáhl, všude nahmatal jenom to nahé ženské tělo, hladké a pružné, které jako by se pod doteky jeho dlaní povolna zahřívalo. Někdy odtrhl ruku ihned, někdy až po chvíli, ale stejně jako nebyl schopen uvěřit, že to otrhané individuum bez čepice je on, nemohl si spojit s tímto obnaženým tělem Zinočku. A to, co se tu stalo, co dokázali lidé udělat s tímto mlčenlivým ženským tělem, zjevilo se mu náhle ostře a ve vši nestoudnosti před očima a celým tělem, všemi údy mu projel záchvěv nevysvětlitelné síly. Protáhl se, až mu zapraskalo v kostech, upřel tupý pohled na bílou skvrnu a stáhl obočí, jako by o čemsi přemýšlel. Děsivé zoufalství nad tím, co se stalo, mu vniklo hluboko do duše, a stočeno do klubička, leželo tam teď na dně, cizorodé a bezbranné.

„Proboha, co je to?“ opakoval, ale jeho zděšení znělo falešně.

Nahmatal její srdce: tlouklo slabě, ale rovnoměrně, a když se sklonil co nejbliž k jejímu obličejí, cítil lehounký dech, jako by Zinočka ani nebyla v hlubokém bezvědomí, ale jen tvrdě spala. A tiše ji zavolal:

„Zinočko, to jsem já.“

Vtom si však mlhavě uvědomil, že pro ni bude líp, když se ještě neprobudí. Zatajil dech, rychle se rozhlédl kolem, opatrně ji pohladil po tváři a políbil nejprve na zavřené oči, pak na rty, které se, jak k nim pevně přilnul, měkce pootevřely. Vyděsilo ho, že by se mohla probrat, odtáhl se od ní a chvíli nehnutě seděl. Její tělo však dál bezvládně a nehybně leželo a v jeho bezmocnosti a dostupnosti bylo cosi žalostného a zároveň vzrušujícího, neodolatelně přitažlivého. S upřímnou něhou a zlodějskou, bojácnou ostražitostí se Němoveckij snažil přikrýt ji cáry jejích vlastních šatů, ale jak se dotýkal střídavě látky a nahého těla, zakoušel pocit ostrý jako nůž a nepostižitelně propadal šilenství smyslů: je Zinoččiným ochráncem a zároveň se ji chystá znásilnit. Bestiální hody, k nimž tu došlo, mu vzaly schopnost žít lidským, srozumitelným a prostým životem, a on už teď dokázal jenom věřit s rozšířeným chřipím pach horké, neřestné vášně, který stále ještě visel ve vzduchu.

„To jsem já! Já!“ opakoval mechanicky, nechápal, co se to s ním děje, a vzpomněl si se srdcem přetékačím něhou, jak kdysi spatřil bílý proužek její spodničky, černou siluetu nožky a střevíc, který ji něžně obepínal. Zaposlouchával se do Zinoččina dechu, a nespouštěje oči z místa, kde měla obličej, vztáhl k ní ruce. Poslouchal ještě chvíli a přisunul se.

„Co je to se mnou?“ nahlas a zoufale vykřikl, neboť se zhrozil sám sebe.

Na vteřinu se mu mihla před očima Zinoččina bílá tvář. Snažil se pochopit, že toto tělo je Zinočka, s níž si dnes vyšel na procházku a která mluvila o tom, co je nekonečno, ale nebyl už schopen se vzpamatovat; chtěl si uvědomit celý dosah tragédie, která je potkala, ale marně; i když si v duchu opakoval, že je to všechno pravda, necítil nic, hrůza převyšovala možnosti jeho vnímání.

„Slečno Zinaido!“ zvolal úpěnlivě. „Proč se to muselo stát? Slečno Zinaido!“

Ztýrané tělo však neodpovídalo a Němoveckij s nesouvislým blábolením klesl na kolena. Prosil, vyhrožoval, že se zabije, snažil se dívku probudit, tiskl ji k sobě a div ji nedrásal nehty. Zahřáté tělo se mu měkce poddávalo, poslušně reagovalo na každý jeho pohyb a bylo to tak strašné, nepochopitelné a bestiální, že Němoveckij znovu vyskočil a přerývaně vzkřikl:

„Po — moc! Po — moc!“ a znovu to vyznělo lživě, jako kdyby se přetvařoval.

Dál a dál se vrhal na tělo, které nekladlo odpor, líbal je, plakal, cítil, že se každou chvíli zřítí do jakési temné, hrozivé a svůdné propasti. To už nebyl Němoveckij, ten zůstal kdesi daleko, tady ležel někdo jiný, někdo jiný tu teď s vášnivou brutalitou tiskl horké, poddajné tělo a říkal se lstivým, pomateným úsměvem na rtech:

„Promluv! Nebo ty nechceš? Já tě miluju, miluju tě!“ Stále s tím lstivým úsměvem přiblížil rozšířené zorničky těsně k Zinoččině tváři a šeptal:

„Já tě miluju. Ty mi nechceš dát odpověď, ale usmíváš se, vidím to. Já tě miluju, miluju, miluju.“

Přítiskl k sobě ještě pevněji to vláčné, bezvládné tělo, jehož poddajnost bez života v něm probouzela zvířeckou vášeň, drtil jí ruce a nehlasně šeptal, neboť z lidských vlastností si už zachoval pouze schopnost lhát:

„Miluju tě. Nikomu to neřekneme a nikdo se nic nedoví. A já si tě vezmu za ženu, třeba hned zítra, jestli chceš. Já tě miluju. Políbím tě a ty mi odpovíš — ano? Zinočko...“

Přisál se tak pevně k jejím rtům, až cítil, jak se mu její zuby zaryly do masa, a bolest dravého polibku ho připravila o poslední zbytky zdravého rozumu. Měl pocit, že se dívčiny rty pohnuly. Na zlomek vteřiny oslnil jeho myšlenky žhavý záblesk hrůzy a odhalil před ním černou propast.

A černá propast ho pohltila.

Leden 1902